

Handläggare:
Christina Koistinen
Telefon: 508 15024**Till**
Skarpnäcks stadsdelsnämnd
2015-04-16**Skarpnäcks stadsdelsnämnd****Underlag för budget 2016 med
inriktning 2017 och 2018****Förslag till beslut**

Skarpnäcks stadsdelsnämnd beslutar följande:

1. Underlaget till budget för år 2016 med inriktning för 2017 och 2018 godkänns.
2. Ärendet överlämnas till kommunstyrelsen.
3. Paragrafen förklaras omedelbart justerad.

Margareta Östrand
Stadsdelsdirektör

Bakgrund

Enligt kommunallagen ska kommunens budget innehålla en plan för ekonomin för en period av tre år, där budgetåret utgör periodens första år. Långsiktigheten i stadens planering förstärks genom att den inkluderar nämndernas analys av utvecklingen för treårsperioden. Nämndens underlag ska beskriva trender, utvecklingstendenser, strukturella frågor och demografiska förändringar, effekterna av dessa samt eventuella åtgärder. Större avvikelser eller förändringar jämfört med gällande plan ska analyseras och kommenteras.

Ärendets beredning

Ärendet har utarbetats i förvaltningsledningen. Ärendet har samverkats med de fackliga organisationerna 2015-03-19. Rådet för funktionshindersfrågor och pensionärsrådet har behandlat ärendet 2015-04-08 respektive 2015-04-09.

1 Kommunfullmäktiges inriktningsmål

Förvaltningen arbetar med att bidra till ett jämlikt och hållbart Stockholm. Nämndens verksamheter ska erbjuda kostnadseffektiv samhällsservice med god kvalitet. Förvaltningen uppmärksammar och utvecklar ett genusperspektiv i alla verksamheter.

Nedan presenteras de strategiska satsningarna i punktform för hur nämnden bidrar till kommunfullmäktiges inriktningsmål under treårsperioden.

1.1 Ett Stockholm som håller samman

Förskoleverksamhet

- Ersätta paviljonger och äldre förskolor med moderna förskolor och uppfylla barnomsorgsgarantin
- Rekrytera och behålla förskollärare
- Skapa tid för förskollärare till reflektion och utveckling enligt uppdraget i förskolans läroplan

Verksamhet för barn, kultur och fritid

- Inom det förebyggande arbetet genom Skarpnäckslyftet motverka social oro och verka för en ”sammanhållen stadsdel” med skolor, polis, föreningar, kulturliv och ungdomar
- Erbjuder verksamhet för barn och ungdom med funktionsnedsättning
- Vidareutveckla Skarpnäcks kulturhus till ett attraktivt centrum för kulturen i stadsdelsområdet
- Verka för en sammanhållen ungdomsverksamhet i hela stadsdelsområdet

Äldreomsorg

- Hemtjänsten har fokus på kontinuiteten vid planering av bemanningen så att den äldre får hjälp av samma personal, så långt som möjligt.
- Brukarinflytandet ska förstärkas vid den myndighetsutövande enheten
- Fortsatt satsning på kompetensutveckling för att möta äldre med särskilda behov såsom personer med demenssjukdom, äldre med psykisk ohälsa och/eller missbruk
- Fortsätta stärka uppföljningen av verksamheterna samt utveckla individuppföljningen
- Kontinuerligt se över antalet platser inom vård- och omsorgsboende och anpassa till behovet

Stöd och service till personer med funktionsnedsättning

- Bidra till stadens utbyggnad av gruppboendestäder och servicebostäder
- Brukarinflytandet ska förstärkas vid den myndighetsutövande enheten
- Fortsätta stärka uppföljningen av verksamheterna samt utveckla individuppföljningen
- Utveckla kvaliteten och se över utbudet av verksamheter för personer med funktionsnedsättning
- Förstärka ett evidensbaserat och sammanhållet arbetssätt inom utredning av barn och ungdom som har sammansatt problematik med både funktionsnedsättning och vårdnadshavare som brister i omsorgen
- Fortsatt arbete för en budget i balans

Individ- och familjeomsorg, inkl. socialpsykiatri

- Arbeta fram en handlingsplan och strategi för en sammanhållen socialtjänst
- Brukarinflytandet ska förstärkas vid de myndighetsutövande enheterna
- Brukarna inom målgrupperna missbruk och socialpsykiatri görs mer delaktiga genom att staden stödjer brukarorganisationernas deltagande i brukarråd och brukarrevisioner
- Stärka samverkan och utveckla metoder kring tidig upptäckt av barn som riskerar att fara illa tillsammans med förskola, skola, hälso- och sjukvården och polisen
- Förstärka ett evidensbaserat och sammanhållet arbetssätt inom utredning av barn och ungdom som har sammansatt problematik med både funktionsnedsättning och vårdnadshavare som brister i omsorgen
- Vidareutveckla ett inkluderande stöd för barn och ungdomar med romsk bakgrund i samverkan med förskola och skola
- Fortsatt kvalitetsutveckling av arbetet med ensamkommande flyktingbarn gemensamt med Farsta och Södermalms stadsdelsförvaltningar
- Tillsammans med stadsdelsförvaltningarna Farsta och Enskede-Årsta-Vantör arbeta för att Relationsvårdscentrum Sydost ska övergå från projekt till en permanent verksamhet
- Fortsätta att utveckla alternativa boendeformer för personer med samsjuklighet

Stadsmiljöverksamhet

- Sköta, rusta upp och utveckla lekplatser, parker, strandbad och naturområden i dialog med medborgarna.

1.2 Ett klimatsmart Stockholm

- Arbeta utifrån en lokal miljöhandlingsplan med särskilt fokus på att skapa en mer kemikaliesmart vardag i förskolan och minska barns exponering för kemikalier
- Vidareutveckling av miljöarbetet med fokus på matavfall, elbilar och minskad elförbrukning med utgångspunkt från Stockholms miljöprogram och stadsdelsförvaltningens miljöhandlingsplan

1.3 Ett ekonomiskt hållbart Stockholm

- Samarbete internt och med andra förvaltningar för samnyttjande av resurser
- Fortsatt arbete med att sänka sjukfrånvaron
- Förvaltningen kommer att vidareutveckla sitt arbetsmiljöarbete

Ekonomiskt bistånd och arbetsmarknadsåtgärder

- Nya och mer evidensbaserade arbetssätt införs där nyttan för stockholmaren alltid står i fokus
- Fokus på att stödja arbetslösa bidragstagare till egen försörjning
- Bidragstagare ska erbjudas visstidsanställningar inom staden
- Minska bidragsberoendet genom att utveckla arbetssätt där den enskilde får inflytande över och är delaktig i utformandet av sin insats
- Öka möjligheten för personer med psykiska funktionsnedsättningar att ta steget från biståndsbedömd sysselsättning till arbete, praktik eller studier

- Bidra till stadens arbete med att utveckla samarbetet mellan myndigheter inom rehabiliteringsområdet för sjukskrivna personer med försörjningsstöd
- Utveckla arbetssätt kring personer som står utan boende och som bor i kostsamma boenden såsom hotell, härbärge och vandrarhem
- Brukarinflytandet ska stärkas vid den myndighetsutövande enheten
- Fortsatt arbete för en budget i balans

1.4 Ett demokratiskt hållbart Stockholm

- Förvaltningen ska i dialog med stadsdelsnämnden utveckla den lokala demokratin och stärka den representativa demokratin genom till exempel arbete med att öka valdeltagandet
- Förvaltningen arbetar övergripande med bemötande- och värdegrundsfrågor
- Stadsdelsnämnden har antagit ett program mot nazism, rasism och våldsbejakande extremism som också innefattar ett ställningstagande om att en nolltolerans ska uttalas klart i alla förvaltningens verksamheter och att kränkande uttalanden alltid ska bemötas
- Inom alla verksamhetsområden arbetar man med kompetensutveckling inom genus.
- Barnperspektivet beaktas i verksamheter där det finns barn. För att stärka barn- och ungdomsperspektivet har förvaltningen nyligen startat ett ungdomsråd
- Förvaltningens arbete präglas av inflytande och delaktighet för medborgare och brukare
- Förvaltningen skapar en hållbar struktur för systematiskt brukarinflytande
- Synpunkter från medborgarna hanteras öppet, skyndsamt och respektfullt
- Förvaltningens kommunikation är aktiv, tillgänglig och trovärdig och sker utifrån mottagarens behov och förutsättningar

2 Nämndens verksamhetsområde

2.1 Förskoleverksamhet

Förskolan är kanske den viktigaste allmänt förebyggande verksamheten. Stadsdelsförvaltningen bedriver verksamhet som är säker och av god eller mycket god kvalitet i enlighet med läroplanens, kommunfullmäktiges och stadsdelsnämndens mål för verksamheten. Förvaltningen har också goda rutiner för att följa och utveckla kvaliteten.

Under en tid skedde utbyggnaden av förskolor i paviljonger, då antalet barn ökade. Enligt befolkningsprognosen förväntas ökningen av antalet barn i åldern 1-5 bli marginell de kommande åren. Prognosen kan förändras, då den hänger ihop med färdigställandet av nya bostäder.

Förvaltningen fortsätter att bygga nya och rusta upp eller ersätta äldre förskolor. Utmaningar är ökade lokalkostnader och ökat behov till barn som behöver stöd. En fortsatt utmaning är också att erbjuda förskoleplatser i samklang med efterfrågan samt att ersätta gamla otidsenliga och tillfälliga paviljonger med permanenta lokaler. Planeringen för detta beskrivs i lokalförsörjningsplanen.

**Prognos antal
förskolebarn**
1-5 år

År	2015	2016	2017	2018	2021	Förändring 2015-2021
Hammarbyhöjden	500	512	540	548	549	+ 9,8 %
Björkhagen	394	413	438	455	466	+ 18,3 %
Kärrtorp/Enskededalen	730	698	672	675	674	- 7,7 %
Bagarmossen	847	854	880	865	955	+ 12,8 %
Skarpnäcks Gård	705	714	700	691	684	- 3,0 %
Hela Skarpnäck	3 176	3 191	3 230	3 234	3 328	+ 4,8 %

Källa: Sweco AB

Läroplanens tydliga krav på att det ska finnas minst en förskollärare i varje barngrupp innebär ett fortsatt behov av att rekrytera personal. Främst är det förskollärare som är ett bristyrke, som behövs. En strategisk fråga för staden är att fler förskollärare utbildas med tanke på den utbyggnad av förskolor som pågår.

Av förskolepersonalen krävs, förutom tid med barnen, att verksamheten ska planeras, dokumenteras, utvärderas, utvecklas och analyseras i förhållande till mål och åtaganden. För att denna balans ska uppnås måste personalen ha mer möjlighet till utvecklings- och planeringstid.

Nämnden har antagit en miljöhandlingsplan för förskolorna där förskolorna ska arbeta för en kemikaliesmart förskola med en sund inomhusmiljö.

En oroande faktor som motverkar ett bra pedagogiskt arbete och en god arbetsmiljö är att många förskolor har ständiga förändringar i barngrupperna. Det finns svårigheter att matcha föräldrarnas önskemål om förskoleplats med de lediga platser som finns. Detta, tillsammans med föräldrarnas möjligheter att rangordna fem val av förskolor, bidrar till att många förskolor får ständiga förändringar i barngruppen. Utifrån ett barnperspektiv är det olämpligt med ständiga förändringar av personal och barn. En översyn och modifiering av regelverkets tillämpning vid placering samt begränsning av föräldrars val från fem till tre skulle bidra till mer kontinuitet i barngruppen.

Ur ett barnperspektiv är det också bra om föräldraledigas barn har en vistelsetid klockan 9 till 15 under dagen och även följde skolterminen med dess uppehåll för lov. Barnen är då med under aktiva delen av dagen. Förskollärarna får då tid att planera, istället för att vara med i schemalagd barngrupp klockan 8-9 eller 15-16.

Effekten av barnomsorgsgarantin är att det blir något fler barn i befintliga barngrupper, speciellt under våren. Flexibla skolstart skulle underlätta för att få lediga platser andra tider än en gång om året.

Kompetensförsörjning

Förvaltningen konstaterar att det finns ett fortsatt behov av att rekrytera förskollärare. Verksamheterna fortsätter med att ta emot lärarstudenter i den verksamhetsförlagda utbildningen (VFU), som är ett viktigt led i det arbetet. Det finns ett behov av att utbilda fler handledare till VFU-studenterna. För att locka nya medarbetare kommer förvaltningen att fortsätta anordna rekryteringsdagar. Förvaltningen ser att det finns behov av gemensamma

satsningar i staden för vidareutbildning av barnskötare till förskollärare. Som en del i att kvalitetssäkra verksamheterna har förvaltningen gjort en inventering över barnskötarnas utbildningsnivå. Syftet med detta är att förskolan på längre sikt enbart ska ha grundutbildning som barnskötare som lägsta utbildningsnivå. Förvaltningen verkar för att de barnskötare som idag är tillsvidareanställda inom förvaltningen men som saknar grundutbildning, utbildar sig. Förvaltningen ser även att det finns behov av utbildningar utifrån förskollärarens tydligare uppdrag i läroplanen.

I samband med att förskolan blev en egen skolform tydliggjordes förskolechefernas och förskollärarnas roll. Arbetet för förskollärarna att ansöka om förskollärarlegitimationer pågår. Förvaltningen ser att staden behöver ha en strategi för hur förvaltningarna ska hantera de medarbetare som inte får legitimation.

Sjukfrånvaro

Sjukfrånvaron har senaste året ökat inom förskolan till 6,15 procent. Förskolan arbetar aktivt med de personer som är långtidssjukskrivna. Förskolan arbetar även förebyggande mot nyinsjuknande bland annat genom att följa upp de personer som har upprepade korttidsfrånvaro.

Ledarförsörjning

Inom en 10-årsperiod uppnår 62 procent (åtta av 13) av cheferna inom förskoleavdelningen 65 år. Förvaltningen inventerar intresse för chef- och ledarskap. Förvaltningen ser att staden behöver utveckla gemensamma insatser för att uppmuntra medarbetare att bli chefer och ledare.

Omställning

Förvaltningen fortsätter att arbeta för att behålla andelen förskollärare. Förvaltningen måste arbeta med att minska personalomsättningen bland förskollärare och barnskötare under perioden. Antalet barn ökar inte längre i samma utsträckning som tidigare varför nyrekryteringsbehovet avtar.

2.2 Verksamhet för barn, kultur och fritid

Förvaltningen kommer att fortsätta prioritera det förebyggande arbetet för att minska antalet ungdomar som börjar med droger, kriminalitet och andra normbrytande beteenden. Andelen unga i åldrarna 7-18 år ökar stort i stadsdelsområdet under de kommande åren och det förebyggande arbetet behöver prioriteras.

Prognos - ökning av antal unga 7-18 år 2015-2021

År	2015	2016	2017	2018	2021	Förändring 2015-2021
7-9 år	1 684	1 758	1 780	1 789	1 783	+ 5,9%
10-12 år	1 420	1 464	1 559	1 641	1 720	+ 21,1%
13-15 år	1 245	1 281	1 372	1 415	1 593	+ 28,0%
16-18 år	1 175	1 234	1 262	1 296	1 426	+ 21,4%
Totalt 7-18 år	5 524	5 737	5 973	6 141	6 522	+ 18,1%

Källa: Sweco AB

Söderortsvisionens ekonomiska stöd till projektet Skarpnäckslyftet upphörde sista december 2014. Det avtalet som finns med bostadsbolagen löper ut sista december 2015. Ett fortsatt stöd är en förutsättning för att det framgångsrika samarbetet mellan bostadsbolag, socialtjänsten, polisen, skolorna, föräldrar, ungdomar och föreningslivet inte ska upphöra.

Ett utvecklingsområde i staden är arbetet med det kommunala uppföljningsansvaret för 16-19-åringar som inte är inskrivna i gymnasiet samt arbetet med unga vuxna utan sysselsättning. Staden behöver också ta ett långsiktigt ansvar för elever med låg närvaro i skolundervisningen. Det samarbete som byggts upp inom pilotprojektet samverkan skola och socialtjänst (PPSS) borde övergå till permanent verksamhet.

Möjligheten till sommarjobb för ungdomar utgör en viktig del för deltagandet i samhället. Eftersom antalet ungdomar förväntas öka under planperioden ökar också behovet av arbetsplatser som tar emot ungdomarna.

Förvaltningen kommer tillsammans med Stockholms hem AB och brottsförebyggande rådet (BRÅ) i två steg att utvärdera Skarpnäckslyftet under 2015 för att kunna dokumentera de effekter som statistiskt och genom kvalitetsmässiga intervjuer kan påvisas av projektet. Förvaltningens mening är att staden i sin helhet behöver bygga upp en kunskapsbank av goda exempel kring förebyggande insatser mot social oro i de olika samarbetsformer som byggts upp med skola, föreningsliv, föräldrar, ungdomar och polis. Det skulle gagna staden att resultaten av stadsdelsförvaltningarnas brottsförebyggande och trygghetsskapande program kunde jämföras med varandra.

Skarpnäcks kulturhus kommer att utvecklas i samverkan med boende, föreningar, kulturförvaltning, socialförvaltning och arbetsmarknadsförvaltning. Kulturhuset ska vara en öppen, demokratisk och kulturell mötesplats tillgänglig för alla.

Ett rikt, varierat och levande kulturliv med ökad tillgänglighet ska kunna erbjudas. Antalet utåtriktade kulturarrangemang och samarbetet med de lokala kulturaktörerna ska vidareutvecklas. Förvaltningen kommer att fortsätta att utveckla aktiviteter för ungdomar med funktionsnedsättningar.

2.3 Äldreomsorg

Äldreomsorgen är inriktad på att ge äldre stöd och insatser av god kvalitet, så att de kan leva och bo självständigt så länge som möjligt i sin hemmiljö. Äldreomsorgen ska vara flexibel och inriktad på att finna lösningar som passar de äldres behov och önskemål. Hemtjänsten möter personer i alla åldrar, och förutom äldre med behov av insatser möter de också personer med olika medicinska diagnoser och olika sociala problem.

Antalet personer äldre än 80 år kommer att minska fram till 2020 och ökar sedan igen den påföljande tioårsperioden. Samtidigt kommer antalet personer i åldern 65-79 år att öka. Ökningen av de yngre pensionärerna kommer sannolikt inte att påverka verksamheten i någon större utsträckning. Behov av äldreomsorg kommer som regel först efter 80 års ålder, vilket gör att behovet av antalet vård- och omsorgsboendeplatser beräknas minska fram till cirka år 2020. Framtida boendeformer för äldre bör ses över. Fler och mera flexibla lösningar behövs.

**Prognos
antal äldre
2015-2021**

År	2015	2016	2017	2018	2021	Förändring 2015-2021
65-79 år	3 866	4 024	4 230	4 423	4 989	29,0%
80 år +	1 378	1 319	1 286	1 262	1 245	-9,7%
Totalt	5 244	5 343	5 516	5 685	6 234	18,9%

Källa: Sweco AB

Trots ett ökat kvarboende i hemmen kommer det finnas behov av vård- och omsorgsboenden med dygnetruntomsorg, speciellt med inriktning mot demenssjukdomar. Boendetiderna på de somatiska vård- och omsorgsboendena är ofta korta. Det kan därför behövas en ny typ av boende, som är möblerat och utan hyreskontrakt.

På vård- och omsorgsboendet Hemmet för Gamla uppfyller den äldre byggnaden troligen inte dagens krav på god arbetsmiljö och måste på sikt ersättas med ett nytt vård- och omsorgsboende.

Avtalsuppföljningar är en alltmer omfattande uppgift för förvaltningen, eftersom antalet utförare är många framförallt inom hemtjänsten. Även uppföljning av kvaliteten behöver utvecklas till exempel genom strukturerat arbete med resultatet av brukarundersökningarna. Nya metoder för individuppföljning behöver utvecklas, som också innefattar kvalitetsaspekter på insatserna samt hur biståndsbesluten följs.

Den biståndsbedömda dagverksamheten är en insats som kan bidra till att öka den äldres möjligheter att bo kvar hemma samt ge stöd och avlösning till anhöriga. En utmaning är att utveckla verksamheten och möta de äldres och de anhörigas behov och önskemål om till exempel mer flexibla öppettider utan att ge avkall på kvaliteten. En annan utmaning är att anpassa dagverksamheterna så att de är attraktiva även för yngre äldre personer med demenssjukdom (65-75 år). Behovet av dagverksamhet minskar när antal personer över 80 år i stadsdelsområdet minskar. Förvaltningens öppna mötesplatser för äldre och förvaltningens anhörigstöd fyller också viktiga funktioner för äldres hälsa och möjlighet att bo kvar hemma.

Kompetensförsörjning

Beställarenhetens medarbetare har ett fortsatt behov av kompetensutveckling inom området uppföljning och samverkan med privata utförare och entreprenörer. Det finns också behov av att utveckla kunskaperna kring genusaspekter i biståndshandläggningen. Förvaltningen ser också ett behov av ökad kompetens inom området psykisk ohälsa för äldre. Under perioden ser förvaltningen gärna att staden satsar på insatser inom dessa områden. Inom hemtjänsten finns vissa svårigheter att rekrytera undersköterskor.

Sjukfrånvaro

Sjukfrånvaron inom äldreomsorgen har ökat det senaste året. I slutet av året 2014 var sjukfrånvaron 9,92 procent, en ökning med 1,82 procentenheter på ett år. För att sänka sjukfrånvaron inom äldreomsorgen fortsätter det systematiska arbetet med fokus på de personer som är långtidssjukskrivna och de som har hög korttidsfrånvaro. Skarpnäcks kommunala hemtjänst har också påbörjat ett långsiktigt arbete genom att erbjuda

hälsoprofilsbedömningar till medarbetarna. Resultatet sammanställs på gruppnivå och kommer ge verksamheten information om vilka områden som enheten behöver satsa på framöver.

Omställning

Skarpnäcks kommunala hemtjänst ser ingen ökning av antal ärenden. Förvaltningen ser kontinuerligt över personalstyrkan.

Ledarförsörjning

Inom en 10 års period uppnår 60 procent (tre av fem) av cheferna inom avdelningen 65 år. Förvaltningen inventerar intresse för chef- och ledarskap. Förvaltningen ser att staden behöver utveckla gemensamma insatser för att uppmuntra medarbetare att bli chefer och ledare. Förvaltningen ser även ett fortsatt behov av stadens chefsutvecklingsprogram för chefer inom äldreomsorgen.

2.4 Stöd och service till personer med funktionsnedsättning

Förvaltningen planerar utbyggnad av gruppboendestäder för personer som omfattas av Lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS). Ett boende med sex lägenheter beräknas färdigställas under planperioden. Det kommer sannolikt att behövas boendeformer för yngre med demenssjukdomar. Likaså ökar gruppen unga med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar. Gruppen önskar ofta inte bo i traditionella gruppboendestäder, utan efterfrågar istället en servicebostad eller en bostad med stöd av personal.

Förvaltningen anser att det är viktigt att det utreds om befintliga dagliga verksamheter är anpassade till vad unga med funktionsnedsättning önskar. De enskilda ska ha rätt insatser och det behövs en långsiktig plan för dem, där en ökad självständighet är målet. Förvaltningen ser gärna att staden tar initiativ till en sådan utredning.

Kompetensförsörjning

Beställarenhetens medarbetare har ett fortsatt behov av kompetensutveckling inom området uppföljning och samverkan med privata utförare och entreprenörer. Det finns också behov av att utveckla kunskaperna kring genusaspekter i biståndshandläggningen. Under perioden ser förvaltningen gärna att staden satsar på insatser inom dessa områden.

Det är för närvarande svårt att rekrytera erfarna biståndshandläggare inom funktionsnedsättning.

Sjukfrånvaro

Sjukfrånvaron inom beställarenheten har ökat under 2014 till 10,72 procent. Det är en liten enhet, där ett enskilt ärende av långtidssjukskrivning påverkar statistiken mycket. Enheten kommer fortsätta arbeta med att sänka sjukfrånvaron genom hälsofrämjande åtgärder och genom förebyggande insatser mot nyinsjuknande.

Ledarförsörjning

Förvaltningen ser att staden behöver utveckla ett trainee- och chefsutvecklingsprogram för medarbetare och chefer som arbetar inom funktionsnedsättning. Förvaltningen ser också ett behov av stadsgemensamma insatser för att uppmuntra medarbetare att bli chefer och ledare.

2.5 Individ- och familjeomsorg inkl. socialpsykiatri

Förvaltningen arbetar med att ta fram en handlingsplan och strategi för ”En sammanhållen socialtjänst i Skarpnäck” i syfte att nå en innovativ, långsiktig och hållbart evidensbaserad socialtjänst. Medarbetare, oberoende av om de tjänstgör med utredningar eller insatser, ska kunna känna stolthet över sitt arbete. På samma sätt kommer förvaltningen att verka för en sammanhållen stadsdel med de samarbetspartners man fått genom Skarpnäckslyftet.

Inom individ- och familjeomsorgen ser förvaltningen ett ökat behov av insatser för barn och ungdom under treårsperioden. Framför allt gäller denna ökning barn och ungdomar med funktionsnedsättning av olika slag och behov av insatser enligt både SoL och LSS. Det är därför viktigt att förvaltningen utvecklar en sammanhållen utredningsmetod mellan dessa två utredningsgrenar. Det ökade behovet av insatser bekräftas även av landstingets verksamheter inom området.

Antalet ensamkommande flyktingbarn har ökat markant, en utveckling som även förväntas fortsätta under planperioden. Placering och handläggning av ungdomarna kräver stora personalresurser.

Tillgången på öppenvård för personer med missbruk/beroende behöver utvecklas så att staden kan erbjuda ett mer varierat utbud av behandlingsinsatser och att de är tillgängliga för målgruppen.

Förvaltningen behöver också se över boendeformerna för personer med psykiska funktionshinder utefter en modell för korttidsboende/utredningsboende. Målgruppen med psykiska funktionsnedsättningar bör inbegripas i Bostad Först och flera sådana bostäder behövs.

Målgruppen inom missbruk och socialpsykiatri är överrepresenterad när det gäller hemlöshet och dålig hälsa. Brukarna inom båda grupperna behöver göras mer delaktiga i de verksamheter som riktar sig till dem genom att staden till exempel stödjer brukarorganisationernas deltagande i brukarråd och brukarrevisioner. Staden behöver stödja stadsdelsförvaltningarna i att utveckla anhörigstödet för båda grupperna.

Förvaltningen kommer att fortsätta att arbeta kring samnyttjande av resurser inom insatser på hemmaplan för barn, ungdomar och vuxna.

Våld i nära relationer

Socialstyrelsen har under 2014 genom nya föreskrifter om våld i nära relationer ytterligare skärpt kraven på kommunen att tillhandahålla skydd, stöd och hjälp för våldsutsatta vuxna och för barn som bevittnat våld. Förvaltningens arbete utgår ifrån det nationella jämställdhetspolitiska målet om att mäns våld mot kvinnor ska upphöra.

Våldsutsatta personer som sökte hjälp i staden ökade markant under 2014 och kommer troligen att stiga ytterligare. Informationen och tillgängligheten har blivit bättre för denna utsatta grupp personer. Förvaltningen har beviljats utvecklingsmedel från Socialstyrelsen och ser inte någon möjlighet att möta de skärpta kraven inom utredning och insatser inom våld i nära relationer utan extern finansiering.

Förvaltningens mening är att staden bör arbeta för att även hälso- och sjukvården ingår som part i arbetet inom våld i nära relationer, och på detta sätt uppnå delat ansvar för denna inom folkhälsoarbetet viktiga verksamhet.

Kompetensförsörjning

Inom yrkeskategorin socialsekreterare är det en hög personalomsättning. Förvaltningen ser det som angeläget att arbeta med socialsekreterarnas arbetsmiljö och kompetensutveckling, både i förvaltningen och övergripande i staden, för att behålla erfarna socialsekreterare.

Förvaltningen lägger fokus internt på att utveckla en sammanhållen socialtjänst och det prioriteras under den kommande treårsperioden. Förvaltningen kommer att arbeta med arbetssättet "Leda för resultat", där enhetscheferna arbetar processinriktat med utvalda frågor. Detta arbetssätt sprids till medarbetarna på respektive enhet.

Sjukfrånvaro

Sjukfrånvaron var 5,34 procent för 2014, vilket är en ökning på ett år med 0,97 procentenheter. Under kommande treårsperiod fortsätter förvaltningen arbetet med att sätta in tidiga och aktiva åtgärder.

Ledarförsörjning

Inom en 10 års period uppnår 38 procent (sex av 16) av chefer och gruppleddare inom avdelningen 65 år. Förvaltningen inventerar intresse för chef- och ledarskap. Förvaltningen ser att staden behöver utveckla gemensamma insatser för att uppmuntra medarbetare att bli chefer och ledare.

2.6 Stadsmiljöverksamhet

Bostadsbyggande

Förvaltningen kommer fortsätta samarbetet med centrala förvaltningar i program- och planprocesser. I översiktsplanen för Stockholm *Promenadstaden* anges Björkhagen och Hammarbyhöjden som en del i den centrala stadens utveckling med det övergripande målet att skapa en tätare, sammanhållen och levande stadsmiljö. Programarbetet för Hammarbyhöjden och Björkhagen, som slutförs 2015, kommer under de kommande åren resultera i detaljplaner för mellan 2100 och 2600 nya lägenheter. Det pågående programarbetet för Bagarmossen-Skarpnäck har inriktningsmålet att 2500 lägenheter ska byggas.

Förutom de två större programmen har planarbete påbörjats för cirka 450 nya bostäder utspridda inom stadsdelsområdet. Det är osäkert hur många av dessa som kommer hinna färdigställas under planperioden. För cirka 225 bostäder har byggnation påbörjats eller planer vunnit lagakraft.

Vid nybyggnationsprojekt i stadsdelsområdet samarbetar förvaltningen med bostadsföretagen för att säkerställa att gruppboheter och förskolor byggs.

Parker och grönområden

Förvaltningen kommer fortsätta arbetet med att utveckla och rusta upp lekplatser, parker och grönområden. Ett viktigt uppdrag är skötseln av parker och grönområden, så att de upplevs som attraktiva platser för rekreation, lek, motion och samvaro. Det inledda utvecklingsarbetet vid Flatenbadet med det kringliggande naturreservatet kommer att fortsätta med syfte att skapa ett attraktivt besöksmål året runt. I det arbetet samarbetar förvaltningen med flera förvaltningar och det har då uppmärksamats att det saknas en tydlig ansvarsfördelning inom staden när det gäller friluftsfrågor. Stockholm har exempelvis ingen friluftsplan, vilket flera andra kommuner har. Förvaltningen anser att det behövs en tydlighet när det gäller ansvaret

för att driva utvecklingsfrågor inom friluftsområdet.

Förvaltningen har i olika sammanhang fört fram Lilla Sickla som ett utvecklingsområde för staden. Fastighetskontoret som äger byggnaderna är en viktig aktör i det arbetet.

Förvaltningen deltar gärna i ett samarbete, då det natursköna bostadsnära området har stor potential att bli ett attraktivt utflyktsmål. I och med att ny bebyggelse planeras i närområdet har frågan fått än större aktualitet.

2.7 Ekonomiskt bistånd

Förvaltningen har som mål att minska behovet av, och förkorta tiden för, försörjningsstöd genom att personer får individanpassad hjälp till arbete. Flertalet personer som uppbär försörjningsstöd har varit borta från arbetsmarknaden under lång tid. Personerna saknar därför konkurrenskraft och behöver hjälp med arbetsgivarkontakter. Stadsdelen har flertal arbetslösa försörjningsstödstagare som inte ingår i Jobbtorgs målgrupp, vilket innebär att gruppen inte får ta del av den individuella hjälp Jobbtorgen erbjuder. Av den anledningen behöver förvaltningen kompletterande insatser för den gruppen bland annat genom mer strukturerad samarbete med hälso- och sjukvården samt genom utredningar om personernas arbetsförmåga. Förvaltningen ser också fram emot att staden på ett inte alltför komplicerat sätt kan komma igång med samordningsförbund.

Statens ansvar för etablering av nyanlända sträcker sig över en tvåårsperiod då de nyanlända uppbär etableringsersättning. Om behov av fortsatt stöd finns är därefter alternativet att söka försörjningsstöd för de personer som inte fått arbete eller som har höga boendekostnader.

2.8 Arbetsmarknadsåtgärder

Förvaltningen har organiserat arbetsmarknadsåtgärderna tillsammans med sysselsättning för personer med psykiska funktionshinder inom enheten för arbetsverksamheter.

Förvaltningen ser behov av att staden ser över möjligheterna att ta fram maximalt antal arbetstillfällen för praktik och arbetsmarknadsanställningar exempelvis genom offentligt skyddat arbete, kommunal visstidsanställning och sommarjobb. Det finns även behov av en översyn av hur staden kan samverka med den så kallade tredje sektorn för att kunna stödja socialt företagande. Den tredje sektorn består av idéburna organisationer, social ekonomi i vilken ekonomiska föreningar och kooperativa företag ingår, vissa stiftelser, samt det civila samhället.

3 Sammanfattande ekonomisk analys

Under åren 2015-2017 beräknas pris- och löneökningarna innebära kostnadsökningar om cirka 25,0 mnkr per år. En oförändrad budget enligt plan och beräknade kostnadsökningar medför krav på effektiviseringar under planperioden.

3.1 Drift

Anslag för nämndens verksamhet (mnkr)	Budget 2015	Plan 2016	Plan 2017	Plan 2018
Kostnader	1 071,0	1 071,0	1 071,0	1 071,0
Drift och underhåll	1 066,5	1 066,5	1 066,5	1 066,5
Avskrivningar	3,1	3,1	3,1	3,1
Internräntor	1,4	1,4	1,4	1,4
Intäkter	-30,8	-30,8	-30,8	-30,8
Netto	1 040,2	1 040,2	1 040,2	1 040,2

Förvaltningens nettobudget för driftverksamheten uppgår till 1 040,2 mnkr. Under förutsättning att pris- och löneökningarna stannar vid 2,5 procent under de närmaste åren kommer föreslagen plan att innebära krav på effektiviseringar om cirka 25,0 mnkr per år. Kostnaderna för avskrivningar kommer överskrida planerad nivå med cirka 1,5 mnkr per år. Dessa kommer stadsdelsnämnden begära budgetjusteringar för under nästkommande år. Internräntan beräknas till 1,75 procent för åren.

Förvaltningen anser att staden behöver se över personalförsäkringspålägget. Idag har staden flera procentenheter högre pålägg än enskilda aktörer vilket skapar konkurrenssnackdelar på verksamheter med hög andel personalkostnader.

Fördelningsnycklar

Den genomsnittliga förskoleschablonen uppgår 2015 till 132 696 kr. För att finansiera nämndens förskolors hyreskostnader avsätts 16,1 procent av schablon eller cirka 21 400 kr/barn. Att jämföra med stadens lokalkostnadsavdrag till familjedaghem som uppgår till 15 800 kr/barn. Differensen mellan schablon och peng uppgår till 20 procent, samtidigt som hyreskostnader, övergripande förskoleadministration, förvaltningsgemensam administration och underhåll av gårdar uppgår till betydligt mer än de 3,9 procent som återstår när medel för hyreskostnader avsatts. För att täcka ökade lokalkostnader sker finansiering från det socioekonomiska tilläggsanslaget. Med stigande lokalkostnader och en oförändrad differens mellan schablon och peng kommer en allt större del av det socioekonomiska tilläggsanslaget behöva finansiera lokalkostnaderna. Staden skulle antingen behöva en modell med differentierade schabloner med koppling till hyresläget i stadsdelarna eller se över nivån på glappet mellan schablon och peng.

Inom stadsdelsområdet finns Stockholms största naturreservat, Flaten, och den del av det välbesökta Nackareservatet som ligger inom staden. För skötsel av naturreservaten, för att bland annat bibehålla höga naturvärden, finns skötselplaner. Den nu gällande fördelnings-

nyckeln för stadsmiljö tar ingen hänsyn till de kostnader som det medför att sköta naturreservaten. Systemet att årligen söka medel medför en osäkerhet om utfallet och förhindrar en mer långsiktig planering. Detsamma gäller skötsel och utveckling av de officiella strandbaden. En omsorgsfull skötsel av strandbaden medför stora kostnader. Förvaltningen anser därför att fördelningsnyckeln bör ses över.

Ekonomiska utmaningar

Stockholm växer kraftigt. Många av stadens fördelningsnycklar bygger på variabeln befolkning. Det är av största vikt att dessa verksamheter där budgeten fördelas via en fördelningsnyckel kompenseras för befolkningsökning. De stadsdelar där befolkningsökningen relativt sett är lägre än övriga staden drabbas annars av en urholkad budget. Det kan innebära att verksamheter måste avvecklas eller att de politiska prioriteringar som kommunfullmäktige har beslutat om ej kan verkställas.

Under ett flertal år har myndighetsdelen inom verksamhetsområdet stöd och service till personer med funktionsnedsättning redovisat underskott. Trots omfördelningar från andra verksamhetsområden är det svårt att få en budget i balans.

Ett nytt ersättningssystem för hemtjänst genomfördes under år 2014. Skarpnäcks kommunala hemtjänstenhet har svårt att anpassa sin ekonomi till det nya systemet. I 2015 års budget är timersättningen höjd med 4,0 procent och en översyn av ersättningssystemet har påbörjats. Förvaltningen ställer sig positiv till översynen, men ser gärna att processen påskyndas.

Stimulansbidrag för utbyggnad inom förskolan erhålls endast då utbyggnaden innebär ett nettotillskott vad gäller avdelningar. Förvaltningen har förskolor i paviljonger och i en del nedslitna lokaler. Dessa lokaler måste växlas över till nya lokaler vilket innebär höga kostnader både för avveckling av de gamla lokalerna men också kostnader för nybyggnation. I dag får förvaltningarna inga extra medel för dessa stora kostnader. Utväxlingen måste således finansieras av förskoleschablonen.

Även utbyggnaden av gruppboendestäder medför högre kostnader vilket inte täcks fullt ut av stimulansbidrag. Detta innebär högre hyra för förvaltningen. Dessutom finns en skillnad mellan vad förvaltningen kan ta ut i hyra av de boende och faktisk hyra.

Sedan 2013 har förskoleverksamheten förändrade budgetförutsättningar på grund av den strikta avläsningen av förskolebarn varje månad. I Skarpnäcks stadsdelsområde är det 409 barn som slutar förskolan för att börja i förskoleklass i augusti 2015. Barnen motsvarar schablonintäkter på cirka 8,3 mnkr för juni och juli, samtidigt som förvaltningen har kostnader för personal och lokaler. En annan modell för avläsning av prestationer är att föredra.

Förvaltningen ser att boendekostnaderna inom verksamhetsområdet individ- och familjeomsorg för vuxna har ökat och tar en allt större del av verksamhetens vårbudget. År 2010 uppgick boendekostnaderna till 4,4 mnkr vilket motsvarade 31 procent av verksamhetens nettobudget. År 2014 uppgick motsvarande kostnader till 6,7 mnkr vilket motsvarade 39 procent av nettobudgeten.

I dagsläget är förvaltningens handläggning av ensamkommande barn och ungdomar präglad av den stora flyktingtillströmningen, stadens föränderliga förutsättningar i fördelning av ungdomar samt bristen på boendeplatser. I Skarpnäcks stadsdelsområde ligger Orhems gård,

som är ett boende för asylsökande ensamkommande ungdomar i åldrarna 14-17 år. Orhemsgård har totalt 14 platser. De ungdomar som placeras där är numera endast en del av förvaltningens mottagande. Sedan årsskiftet tar förvaltningen emot betydligt fler. Förvaltningens uppfattning är att den ersättning som erhålls för mottagandet inte räcker för att täcka samtliga kostnader som förvaltningen har för handläggning inom området.

Barn som upplevt våld i familjen måste uppmärksammas för att kunna få det skydd och stöd de behöver. Inom utredningsenheten barn och ungdom tillhör cirka 30-40 procent av barnen som utreds denna målgrupp. Med nuvarande arbetsbelastning är detta en stor utmaning för utredningsenheten.

Ambitionsnivån i stadens parkprogram "Den gröna promenadstaden" är hög. I programmet konstateras: "När Stockholm växer är det givet att stadens satsningar på att sköta parkerna behöver öka i proportion till det tryck som en växande befolkning innebär". Ökade satsningar kräver ökad driftbudget. Utan det kommer mycket av det som föreslås i programmet inte att kunna uppfyllas.

En inventering har genomförts av det samlade reinvesteringsbehovet på stadens parkmark. Det avser t.ex. trappor, murar, gångvägar och plaskdammar. Stadsdelsförvaltningarnas och trafikkontorets bedömning är att en samlad satsning på reinvesteringar är ekonomiskt effektivt, förlänger livstiden på parkanläggningarna och är en förutsättning för att uppnå målet om en grön växande stad med långsiktigt hållbara parker. Det är därför viktigt att medel avsätts årligen för reinvesteringar.

3.2 Investeringar

Utifrån den lokala parkplanen för Skarpnäck har förvaltningen lämnat in underlag för önskade investeringsprojekt till trafikkontoret, som därefter gör en samordnad prioritering för hela staden. Högsta prioritet har att rusta upp lekparken Gullpigan i Hammarbyhöjden. För de kommande åren inom planperioden har medel sökts för en upprustning av en kvarterspark i kv Skattnästaren i Skarpnäcks gård, upprustning och utveckling av naturparken Viloparken och närliggande gångstråk i Enskededalen-Kärrtorp, en ny dräneringsledning i Skarpnäcks koloniområde samt för en revidering av den lokala parkplanen.

Plan för parkinvesteringar, mnkr

Prioritet	Projekt	Åtgärd	Kalkyl
1	Gullpigan	Upprustning av lekpark	4,0
2	Kv. Skattnästaren	Upprustning av kvarterspark/lekpark	2,5
3	Viloparken-Gränsberget	Upprustning av naturpark och gångstråk	2,0
4	Skarpnäcks koloniområde	Ny dräneringsledning	1,5
5	Parkplan för Skarpnäck	Revidering av parkplan	1,0

4 Övriga redovisningar

Ett Stockholm som håller samman

Med utgångspunkt i kommunfullmäktiges ambition att stärka arbetet med demokratisk hållbarhet och mänskliga rättigheter behöver nämnden identifiera de uppdrag som eventuellt kräver förstärkningar, organisationsförändringar och kompetenshöjande åtgärder. Förvaltningen har redan påbörjat arbetet med att öka kompetensen om genus, HBTQ och bemötande av rasism men behöver avsätta resurser för att arbetet ska kunna fortsätta.

För att öka ambitionsnivån i arbetet för ett demokratiskt hållbart Stockholm ska en plan för att utveckla en meningsfull lokal demokrati tas fram. Förvaltningen har i uppdrag att öka valdeltagandet i områden med lågt deltagande. Det arbetet anser förvaltningen måste samordnas och ske med gemensamma insatser inom staden. Nämnden beslutade 2014 att Skarpnäck ska vara den stadsdel som är mest aktiv i arbetet med att förebygga och motverka nazism, rasism och våldsbejakande extremism. Nämnden har också antagit ett lokalt program för detta arbete.

I nämndens verksamheter bemöts alla lika och med respekt oavsett kön, könsidentitet, ålder, ursprung, etnicitet, sexuell läggning eller funktionsnedsättning. Barnperspektivet beaktas i förvaltningens verksamheter. Förvaltningen vill att barnets perspektiv ska få ett ökat genomslag i socialtjänsten.

Tidiga sociala insatser ska skapa jämlika livschanser för alla och möjliggöra för både kvinnor och män att leva ett självständigt liv. Förvaltningen prioriterar förebyggande insatser för att främja inkludering och motverka ohälsa. Förvaltningen vill särskilt lyfta fram det trygghetsskapande projektet och arbetssättet Skarpnäckslyftet, som varit framgångsrikt. Projektet har idag beslut om finansiering till och med 2015 men förvaltningen anser att det är viktigt att projektet övergår till permanent verksamhet.

Även om stadsdelsområdet som helhet har goda socioekonomiska förutsättningar finns områden (basområden) med sämre förutsättningar. För att bedöma behov av stöd i utsatta områden behöver staden göra en analys på basområdesnivå.

De som får insatser ska vara delaktiga i utredning, planering, genomförande och uppföljning av insatsen. Genom systematiskt arbete med resultaten från brukarundersökningar tas brukarens åsikter tillvara på ett strukturerat och medvetet sätt. Förvaltningen kommer att uppmärksamma och utveckla ett genusperspektiv i alla verksamheter. Verksamheterna ska utvecklas i dialog med medborgarna genom ungdoms- och brukarråd.

Personal- och kompetensförsörjning

Riktlinjerna för hantering av övertalighet vid arbetsbrist i staden ställer höga krav på långsiktig planering och kartläggning av medarbetarnas kompetens. Förvaltningen arbetar med kompetensförsörjningsplaner. Förvaltningen bedömer att det under perioden inte kommer bli någon övertalighet i förvaltningen. Med nuvarande personalomsättning och vissa pensionsavgångar ser förvaltningen att de stora grupperna som behöver rekryteras under planperioden är främst förskollärare, barnskötare och socialsekreterare.

Då chefer är nyckelgruppen vad gäller verksamhetsutveckling och målstyrning är det viktigt att de har de verktyg som krävs för att på ett bra sätt kommunicera bland annat organisationens mål och värderingar. Förvaltningen kommer att fortsätta arbeta med att ge cheferna stöd i detta genom att anordna utbildningar inom olika områden som stärker

individen i dennes roll som chef.

I förvaltningen finns fyra chefer (inklusive biträdande eller motsvarande) som är 60 år eller äldre. Det motsvarar 11 procent av cheferna. Förvaltningen arbetar med att identifiera personer med chefsegenskaper genom att inventera både kompetens och intresse. Under medarbetarsamtalen tas frågan om vidareutveckling upp. Medarbetare som vill och har potential att bli chef uppmuntras att gå vidare till chefstjänster. Förvaltningen ser behov av fortsatta stadsgemensamma satsningar på trainee- och chefsutvecklingsprogram.

Jämställdhetsbudgetering

Som en del av arbetet för jämställdhet och mot diskriminering ska staden i arbetet med budgeten för 2016 påbörja arbetet med jämställdhetsbudgetering (genusbudgetering). Avsikten är att belysa om och hur fördelningen av stadens resurser får olika konsekvenser för kvinnor och män. Stadsledningskontoret tar under våren fram och kommunicerar modeller för detta. Skarpnäck är en av fyra pilotförvaltningar i att utveckla arbetssättet.

Arbetet utgår ifrån de fyra nationella jämställdhetspolitiska målen:

1. En jämn fördelning av makt och inflytande. Kvinnor och män ska ha samma rätt och möjligheter att vara aktiva medborgare och att forma villkoren för beslutsfattandet.
2. Ekonomisk jämställdhet. Kvinnor och män ska ha samma möjligheter och villkor i fråga om utbildning och betalt arbete som ger ekonomisk självständighet livet ut.
3. Jämn fördelning av det obetalda hem- och omsorgsarbetet. Kvinnor och män ska ta samma ansvar för hemarbetet och ha möjligheter att ge och få omsorg på lika villkor.
4. Mäns våld mot kvinnor ska upphöra. Kvinnor och män, flickor och pojkar, ska ha samma rätt och möjlighet till kroppslig integritet.

Grunden för jämställdhetsbudgetering är könsuppdelad statistik och uppföljning av resursfördelningen. Idag tar förvaltningen sällan fram könsuppdelad statistik. Möjligheten att göra det i befintliga system, till exempel i Paraply eller Infoview, är starkt begränsad och kräver manuellt arbete. Förvaltningen önskar att staden centralt utvecklar denna möjlighet.

I bilaga 1 redovisas den statistik som är möjlig att redovisa idag. Bilagan redovisar de verksamhetssystem och liknande där uppgifter om könstillhörighet finns, men för att få fram statistik krävs i många fall manuell räkning.

5 Lokalförsörjningsplan

5.1 Inledning

Stadsdelsområdets befolkningstal fortsätter att öka under kommande treårsperiod. Det sker en marginell ökning av barn i förskoleåldern. Förvaltningen har en lokalstrategigrupp inom förskolan. Denna arbetar med förvaltningens lokalbehov på lång sikt kopplat till förändringar i befolkningssammansättningen och ändrade behov. Förvaltningen genomför även träffar och har kontakt med utbildningsförvaltningen och SISAB för att diskutera förändringar i lokalbeståndet.

Behovet av vård- och omsorgsplatser för äldre minskar fram till 2020 eftersom antalet

personer över 80 år kommer att minska i stadsdelsområdet.

I staden finns behov av nya gruppboendestäder och serviceboendestäder för personer med funktionsnedsättning. Förvaltningen vill bidra till stadens utbyggnad av bostäder. I de större byggprojekt som planeras i stadsdelsområdet har förvaltningen anmält intresse för nya gruppboendestäder och serviceboendestäder. Av olika anledningar som inte förvaltningen råder över har dessa projekt dragit ut på tiden och försenats.

5.2 Beskriv behov/efterfrågan samt bedömning av andra bakomliggande faktorer som förändrar behovet av lokaler

Förskoleverksamhet

Antalet förskolebarn ökar marginellt. Behovet av förskoleplatser är ojämnt fördelat i stadsdelsområdet. Det är framför allt i Hammarbyhöjden och Björkhagen som behovet av platser ökar. Där saknas platser att bygga permanenta förskolor på. Stadsbyggnadskontoret har inlett ett programarbete för ökad bostadsbebyggelse i Hammarbyhöjden och Björkhagen. I det arbetet måste behovet av förskoleplatser beaktas.

Förvaltningen har gjort en översyn av befintliga förskolor för att utreda om det går att ersätta äldre byggnader i sämre skick med nya förskolor. Utredningen visar att möjligheter finns och förvaltningen kommer att arbeta vidare med en förskola som är i stort behov av upprustning.

Äldreomsorg

Antalet personer över 80 år kommer att minska i stadsdelsområdet framledes och behovet av vård- och omsorgsboendeplatser kommer att minska fram till 2020.

I stadsdelsområdet finns idag ett antal vård- och omsorgsboenden, varav ett hyrs av förvaltningen och drivs på entreprenad av Vardaga AB. Resterande platser kommer förvaltningen att fortsätta att köpa av andra stadsdelsförvaltningar och vårdgivare.

Den äldre byggnaden på vård- och omsorgsboendet Hemmet för Gamla uppfyller troligen inte dagens krav på god arbetsmiljö och måste på sikt avvecklas. Planer på att ersätta den med ett nytt vård- och omsorgsboende finns.

Stöd och service till personer med funktionsnedsättning

I staden finns ett behov av fler gruppboendestäder och serviceboendestäder för personer med funktionsnedsättning och stadsdelsnämnden har ett ansvar för att behovet tillgodoses. Under planperioden bedöms behovet av nya gruppboendeplatser för personer med funktionsnedsättning vara cirka 20 i stadsdelsområdet. Det gäller personer som idag bor på elevhem, korttidshem och vuxna personer som bor hemma hos sina föräldrar.

De ökade kostnader som uppstår vid ombyggnader och investeringar i form av hyrestillägg täcks inte av de stimulansbidrag som erhålls. Stadsdelsnämnden måste ges ekonomiska förutsättningar för att fullt ut ta ansvaret för en nettoutökning av gruppboendeplatser.

Individ- och familjeomsorg inkl socialpsykiatri

Förvaltningen har ett stödboende för personer med psykisk funktionsnedsättning, som drivs av Omsorgskompaniet AB. Det saknas bostäder i staden för målgruppen och det kvarstår ett behov av sådan utbyggnad. Sedan 2010 finns valfrihet för insatser för målgruppen och sedan 2011 upphandlas insatserna enligt LOV. Boendeplatserna förmedlas genom förmedlings-

kansliet.

När det gäller försöks- och träningslägenheter har förvaltningen hittills haft full behovstäckning när det gäller personer med psykiska funktionsnedsättningar och missbruk och för hemlösa. Förvaltningen medverkar även i projektet "Bostad först", vilket utökat möjligheterna att erbjuda personer med komplexa vårdbehov ett mer långsiktigt boende. Det är viktigt för de kommande tre åren att förvaltningen i hög utsträckning kan lösa boendefrågorna för ovanstående målgrupper genom alternativ på hemmaplan främst genom en god tillgång på tränings- och försökslägenheter.

5.3 Kapacitetsbeskrivning

Förskoleverksamhet

Med 14 barn i grupperna för yngre barn och 18 barn i grupperna för äldre barn finns idag kapacitet för sammanlagt 1 869 barn i förskolan. Det var 1 943 barn inskrivna på förvaltningens förskolor i januari 2015.

Verksamhet för barn, kultur och föreningsverksamhet

Förvaltningen driver tre parklekar och en öppen förskola. I stadsdelsområdet finns tre ungdomsgårdar för ungdomar mellan 13-18 år och en ungdomsgård för ungdomar äldre än 18 år. Ungdomsgårdarna finns i Björkhagen, Bagarmossen och på Skarpnäcksfältet. På Skarpnäcksfältet finns Skarpnäcks kulturhus.

Äldreomsorg

Förvaltningen har idag ett boende för äldre, Hemmet för Gamla med 129 lägenheter, som drivs på entreprenad av Vardaga AB. Verksamheten har idag ett mindre antal tomplatser.

Det finns en dagverksamhet för dementa med 35 platser. Verksamheten är belägen i Hemmet för Gamla och drivs även den på entreprenad av Vardaga AB. Verksamheten är idag inte fullbelagd.

På Hammarbyhöjdens trygghetsboende och i Skarpnäcks kulturhus finns öppna dagverksamheter.

Förvaltningen har en personallokal för hemtjänstpersonal.

Stöd och service till personer med funktionsnedsättning

Det finns idag 13 gruppboendestäder och en servicebostad med totalt 77 lägenheter inom omsorgen för personer med fysisk och psykisk funktionsnedsättning (LSS). Alla lägenheterna är fullvärdiga och det finns idag ingen lägenhet som är tom. Verksamheten drivs av Attendo Care AB.

Förvaltningen har 85 platser inom daglig verksamhet som också drivs av Attendo Care AB.

Individ- och familjeomsorg inkl socialpsykiatri

Förvaltningen har ett stödboende för personer med psykisk funktionsnedsättning med Fallskärmsgatan som bas. Till basen är ytterligare nio lägenheter i närområdet kopplade. Verksamheten drivs av Omsorgshuset Stockholm AB.

Därutöver har förvaltningen cirka 90 tränings- och försökslägenheter. På Skarpnäcksfältet finns ett ungdomsboende med tio lägenheter och det finns ytterligare fyra satellitlägenheter

för ungdomar i stadsdelsområdet.

Förvaltningen driver en mottagning för missbrukare med samsjuklighet (Samteamet), lokaliserad på Gullmarsplan. Den drivs tillsammans med stadsdelsförvaltningarna i Enskede-Årsta-Vantör och Farsta samt landstingets specialiserade beroendevård och allmänpsykiatri. Förvaltningen har tillsammans med Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsförvaltning och Stockholms läns sjukvårdsområde, SLSO, en ungdomsmottagning lokaliserad på Gullmarsplan.

5.4 Förändringar i lokalbeståndet

Förskoleverksamhet

Planeringen sker på kort och lång sikt. Den långsiktiga behovsnivån ska lösas med permanenta lokaler med minst fyra grupper. Eventuella behovstoppar därutöver ska lösas med tillfälliga lokaler som snabbt kan ställas upp och därefter tas bort.

I kv Duggregnet i Björkhagen byggs en ny förskola med fyra grupper i samband med att det byggs nya bostäder. Inflyttningen sker i början av 2016.

I Kärrtorp avvecklas lokalen på Kärrtorpsvägen 91, med en grupp, under sommaren 2015.

Det finns planer på att bygga bostäder i området kring Bergholmsskolan. I samband med det planeras för en ny förskola med åtta grupper i området vid Stångåvägen i Bagarmossen. Den ska då ersätta förskolorna på Rusthållarvägen 38 och Bergsrådsvägen 3 som rivs.

Under 2015 startar byggandet av en förskola med sex grupper vid Kanslersvägen. Det är SISAB som bygger och förskolan beräknas vara färdig till hösten 2016.

Förskolan på Emågatan 10 har slitna lokaler som är i stort behov av upprustning. Förvaltningen planerar riva förskolan och bygga en ny förskola för sex grupper på den befintliga tomten. Byggstart under sommaren 2015.

I kv Hembiträdet finns två förskolor på Skördevägen och Åkervägen. Förvaltningen utreder möjligheten att bygga ihop dessa förskolor. Förslaget innebär en utökning med två grupper och ett nytt tillagningskök.

Verksamhet för barn och ungdom

Inom projektet Skarpnäckslyftet drivs ungdomsgården Bagishuset i Bagarmossen för ungdomar yngre än 18 år. Därutöver driver förvaltningen en ungdomsgård, Bagisgården, för ungdomar äldre än 18 år. Bagisgården har startats inom ramen för projektet Skarpnäckslyftet. Inom projektet driver förvaltningen också en ungdomsgård på Skarpnäcksfältet. Om inte Skarpnäckslyftet permanentas finns risk att förvaltningen behöver avveckla delar av verksamheten. Förvaltningen driver även en ungdomsgård i Björkhagen.

Äldreomsorg

Behovet av vård- och omsorgsboende för äldre minskar för närvarande generellt. Den äldre byggnaden på Hemmet för Gamla uppfyller troligen inte dagens krav på god arbetsmiljö och måste avvecklas. Som ersättning planeras ett nytt vård- och omsorgsboende i kv Rustmästaren i Bagarmossen. Förvaltningen har gett Micasa i uppdrag att söka markanvisning.

Stöd och service till personer med funktionsnedsättning

I staden finns behov av nya gruppbofästäder och servicebofästäder för personer med funktionsnedsättning.

Förvaltningen planerar två nya gruppbofästäder med vardera 6 lägenheter och gemensamhetsutrymmen. Den ena är på Finn Malmgrensväg i Björkhagen där Einar Mattson bygger cirka 60 lägenheter. Byggstart är beräknad till första kvartalet 2015 och inflyttning till tredje kvartalet 2016. Den andra i kv Ståthållaren i Bagarmossen, där Svenska Bostäder projekterar nya bostäder. Byggstart beräknas ske under 2016.

Planer finns även för att bygga servicebofästäder i Kärrtorps centrum (cirka 10-12 bostäder och en gemensamhetslägenhet).

I förtätningsprojekten i norra och södra stadsdelsområdet överväger förvaltningen ytterligare byggnation av gruppbofästäder alternativt servicebofästäder. I stadsdelsområdet sker även viss kompletteringsbebyggelse men där bedömer förvaltning att det inte är lämpligt med gruppbofästäder eller servicebofästäder eftersom det är alltför små projekt bestående av bara ett 30-tal lägenheter.

5.5 Kostnadsutveckling

Förskoleverksamhet

	2015	2016	2017	2018
Hyra (tkr)	40 500	45 000	48 000	51 000

Flera nya förskolor byggs under perioden, vilket innebär en väsentlig ökning av hyreskostnaderna. Bidraget för förskolor med hög hyra kompenserar till viss del den höga hyran i nya förskolor.

Till följd av skärpta regler kring hantering av livsmedel bedöms några kök inte ha tillräcklig standard. Även detta leder till ökade kostnader.

Verksamhet för barn, kultur och fritid

	2015	2015	2017	2018
Hyra (tkr)	4 670	4 673	4 766	4 862

Äldreomsorg

	2015	2016	2017	2018
Hyra (tkr)	12 400	12 648	12 900	13 159
Hyresintäkter	8 410	8 578	8 750	8 925

Hyreskostnaden redovisas med moms (omsorgsmoms) avdragen.

Stöd och service till personer med funktionsnedsättning

	2015	2016	2017	2018
Hyra (tkr)	11 200	11 424	12 175	12 418
Hyresintäkter	5 380	5 488	6 125	6 248

Hyreskostnaden redovisas med moms (omsorgsmoms) avdragen.

Individ- och familjeomsorg inkl socialpsykiatri

	2015	2016	2017	2018
Hyra (tkr)	6 700	6 934	7 172	7 315
Hyresintäkter	6 450	6 679	6 813	6 949

Antalet försöks- och träningslägenheter ökar med ca 2-4 st per år.

5.6 Effektiviseringsmöjligheter

Förvaltningen har under flera år arbetat med att effektivisera de administrativa lokalerna. Det finns i dagsläget en brist på arbetsplatser på förvaltningskontoret och behovet ser inte ut att minska under perioden.

5.7 Övrigt

Utbyggnad av omsorgslägenheter*Stöd och service till personer med funktionsnedsättning*

Förvaltningen planerar två nya gruppboendestäder med vardera sex lägenheter. Inflyttning i den första gruppboendestaden beräknas till 2016.

I de större byggprojekt för nya bostäder som planeras i stadsdelsområdet har förvaltningen anmält intresse för nya gruppboendestäder. Det gäller området vid Bergholmsskolan, Kärrtorps centrum och Skarpnäcks gård. Av olika anledningar, som inte förvaltningen råder över, har dessa projekt dragit ut på tiden och försenats. Det finns stor osäkerhet kring tidsplanerna för projekten.

De ökade kostnader som uppstår vid ombyggnader och investeringar i form av hyrestillägg täcks inte av de stimulansbidrag som erhålls. Stadsdelsnämnden måste ges ekonomiska förutsättningar för att fullt ut ta ansvaret för en ökning av gruppboendestadsplatser. Det finns en mellanskillnad mellan vad stadsdelsnämnden kan ta ut i hyra av de boende och faktisk hyra. I schablonerna från staden ingår ingen ersättning för hyror varför det föreligger stora svårigheter att klara driftskostnaderna.

Individ och familjeomsorg inkl socialpsykiatri

I samband med de större projekten med ny bostadsbebyggelse har förvaltningen anmält intresse för nya serviceboenden för psykiskt funktionsnedsatta.

Bilaga

1. Jämställdhetsbudgetering (genusbudgetering)